

คณะรัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิชา 2403317 ทฤษฎีสังคมวิทยา

ภาคการศึกษา 1/2555

วัน/เวลา อังคาร 15:00-18:00 น.

ห้องบรรยาย 107 ตึก 1

ผู้บรรยาย อ. สลิลดา ยุคตะนันท์ (คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

ลักษณะวิชา (Course Description)

วิชาทฤษฎีสังคมวิทยามุ่งเน้นการศึกษาทฤษฎีทางสังคมวิทยาและพัฒนาการความต่อเนื่องของทฤษฎีสังคมวิทยาตั้งแต่ทฤษฎีสังคมวิทยายุคคลาสสิก (Classical Sociological Theory) จนถึงทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย (Contemporary Sociological Theory) โดยในช่วงต้นของการบรรยาย ผู้สอนจะเน้นการศึกษาทำความเข้าใจแนวคิดหลักของ Marx, Durkheim, Weber และ Simmel ซึ่งมีอิทธิพลสำคัญต่อพัฒนาการของทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย นอกจากนี้ ในส่วนของทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย ผู้สอนได้มุ่งนำเสนอพัฒนาการของทฤษฎีสังคมวิทยาที่สำคัญที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาและยุโรป

ทฤษฎีสังคมวิทยาที่พัฒนาขึ้นในสหรัฐอเมริกาในช่วงศตวรรษที่ 1930 จนถึงปัจจุบัน มีคุณลักษณะสำคัญ คือ การศึกษาในเชิง Cognitive กล่าวคือ มุ่งเน้นการซึ่งได้วัดได้ (Calculable) ความเป็นประจักษ์นิยม (Empiricism) และความเป็นพฤติกรรมนิยม (Behavioralism) เป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับบริบททางสังคมของอเมริกาในขณะนั้น ที่ความเป็นสมัยใหม่ (Modernity) นำมาซึ่งรูปแบบองค์กรสมัยใหม่ ระบบข้าราชการ และเทคนิคการบังคับบัญชาที่เน้นความมีประสิทธิภาพของ องค์กร โดยทฤษฎีเหล่านี้ ได้แก่ ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนและการเลือกด้วยเหตุผล (Exchange and Rational Choice Theory) ซึ่งต่างพัฒนาขึ้นโดยตัดขาดจากทฤษฎีสถิตที่พัฒนาขึ้นในทวีปยุโรป และทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural-Functionalism) ซึ่งมีการเชื่อมโยงสังคมวิทยาแนวอเมริกาเข้ากับสังคมวิทยาคลาสสิกอีกครั้ง อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม ยังคงได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเชิงประจักษ์นิยมและพฤติกรรมนิยมเป็นสำคัญ

ในขณะเดียวกัน ทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่พัฒนาขึ้นในทวีปยุโรป ซึ่งมีพัฒนาการทางปรัชญาความคิดทางการเมืองและสังคม (Social and Political Thought) มาอย่างต่อเนื่องยาวนานนั้น ยังคงเน้นการศึกษาในเชิงบรรทัดฐาน (Normative) กล่าวคือ มุ่งเน้นการเชื่อมโยงทฤษฎีทางสังคมวิทยาเข้ากับรากฐานทางปรัชญา โดยยังคงมีจุดมุ่งเน้นในการแสวงหา “ชีวิตที่ดี” (the good life) ในส่วนนี้ ผู้สอนจะ

มุ่งได้กล่าวถึงพัฒนาการของมาร์กซิสต์สมัยใหม่ (Neo-Marxist) ซึ่งพัฒนาขึ้นในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 อันเป็นรากฐานสำคัญของทฤษฎีเชิงวิพากษ์ (Critical Theory) และนอกจากนี้ ผู้สอนจะได้บรรยายถึงทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) อันเป็นอีกหนึ่งทฤษฎีที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาปรัชญาและทฤษฎีทางสังคมวิทยาต่างๆ ในปัจจุบัน

นอกจากนี้ ในช่วงท้ายของรายวิชา ผู้สอนได้มุ่งบรรยายถึงพัฒนาการของทฤษฎีสังคมวิทยาสำนักอเมริกา ซึ่งนำไปสู่ทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างระดับจุลภาค-มหภาค (Micro-Macro Integration) และทฤษฎีสังคมวิทยาสำนักยุโรป ที่นำไปสู่ทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างตัวการและโครงสร้าง (Structural-Agency Theory) รวมไปถึงทฤษฎีโครงสร้างนิยม (Post-Structuralism) หลังโครงสร้างนิยม (Post-structuralism) และทฤษฎีหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) โดยมุ่งเน้นถึงความเชื่อมโยงกับทฤษฎีสังคมวิทยาคาสติค และ ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัยเข้าด้วยกัน

รูปแบบการเรียนการสอน (Class Format) เน้นการบรรยาย 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

การวัดผล (Course Evaluation)

รายงานกลุ่ม	20%
การนำเสนอผลงาน	10%
การสอบมิดเทอม	30%
การสอบปลายภาค	40%

เอกสารประกอบคำบรรยาย (Reading List)

Craib, Ian.1974. Contemporary Sociological Theory. London: Routledge.

Haralambos, Micheal and Martin Horlborn. 2008. Sociology: Themes and Perspectives. 7th.ed.nd.

London: Collins

Held, David. 1980. Introduction to Critical Theory: Horkheimer to Habermas. California: University of California Press

Ritzer, George. 1998. Contemporary Sociological Theory. New York: McGraw-Hill

ตารางการบรรยาย (Course Content and Schedule)

<p>สัปดาห์ที่ 1 (5 มิถุนายน) แนะนำรายวิชา</p>
<p>สัปดาห์ที่ 2 (12 มิถุนายน): MARX : ความสัมพันธ์ทางสังคม สภาวะแปลกแยก (Alienation) และความขัดแย้งทางชนชั้น</p>
<p>สัปดาห์ที่ 3 (19 มิถุนายน): DURKHEIM: ความเป็นหนึ่งเดียวกันทางสังคม (Social Solidarity)</p>
<p>สัปดาห์ที่ 4 (26 มิถุนายน): WEBER: กระบวนการเหตุผลนิยม (Rationalization) และการแบ่งแยกของสังคม (Disembedded Society)</p>
<p>สัปดาห์ที่ 5 (3 กรกฎาคม): SIMMEL: โศกนาฏกรรมของวัฒนธรรม (the Tragedy of Culture)</p>
<p>สัปดาห์ที่ 6 (10 กรกฎาคม): ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม (Structural Functionalism)</p>
<p>สัปดาห์ที่ 7 (17 กรกฎาคม): ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) และทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory)</p>
<p>สัปดาห์ที่ 8 สอบกลางภาค</p>
<p>สัปดาห์ที่ 9 (31 กรกฎาคม): ทฤษฎีมาร์กซ์สมัยใหม่ (Neo-Marxism)</p>
<p>สัปดาห์ที่ 10 (7 สิงหาคม): ทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory)</p>
<p>สัปดาห์ที่ 11 (14 สิงหาคม): ทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology)</p>
<p>สัปดาห์ที่ 12 (21 สิงหาคม): ทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างระดับจุลภาค-มหภาค (Micro-Macro Integration) และ ทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างตัวการและโครงสร้าง (Structural-Agency Theory): ELIAS/GIDDENS/BOURDIEU</p>
<p>สัปดาห์ที่ 13 (28 สิงหาคม): ทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างตัวการและโครงสร้าง (Structural-Agency Theory): HABERMAS</p>
<p>สัปดาห์ที่ 14 (4 กันยายน): บรรยายโดย อ.ดร. จันทน์ เจริญศรี (คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ทฤษฎีโครงสร้างนิยม (Structuralism)</p>

สัปดาห์ที่ 15 (11 กันยายน): บรรยายโดย อ.ดร. จันทน์ เจริญศรี (คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)
ทฤษฎีหลังโครงสร้างนิยม (Post-Structuralism) และทฤษฎีหลังสมัยใหม่ (Post-Modernism)

สัปดาห์ที่ 16 (18 กันยายน):
นักศึกษาแนะนำเสนอผลงานกลุ่ม

สัปดาห์ที่ 17
สอบปลายภาค